

Utrikesutskottet

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2022—2025

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2022—2025 (SRR 3/2021 rd): Ärendet har remitterats till utrikesutskottet för utlåtande till finansutskottet. Tidsfrist: 4.6.2021.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- statssekreterare Matti Anttonen, utrikesministeriet
- understatssekreterare Elina Kalkku, utrikesministeriet
- ekonomiplaneringschef Katja Bordi, utrikesministeriet
- avdelningschef Satu Santala, utrikesministeriet
- direktör, påverkansarbete Rilli Lappalainen, Suomalaiset kehitysjärjestöt - Finnish Development NGOs Fingo ry.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Inledning

Utrikesutskottet behandlar i detta utlåtande särskilt nivån på anslagen för utvecklingssamarbete. Som en del av regeringens omfördelningar har det i planen riktats en årlig sparförpliktelse på 35 miljoner euro på dessa anslag från och med 2023. Mer allmänt behandlas anslagsfrågorna inom utrikesministeriets förvaltningsområde nästa gång hösten 2021 i samband med regeringens årliga budgetproposition.

Utvecklingssamarbete

Målet för Finlands utvecklingssamarbete är att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikhet och tillgodose de mänskliga rättigheterna. För att uppnå dessa mål föreslås det i planen för de offentliga finanserna följande nivå i euro för det offentliga utvecklingsbiståndet under ramperioden 2022—2025:

— år 2022: 1,275 miljarder euro

Utlåtande UtUU 5/2021 rd

- år 2023: 1,266 miljarder euro
- år 2024: 1,293 miljarder euro
- år 2025: 1,328 miljarder euro

Beloppet består av utgifter som ska rapporteras som utvecklingssamarbete inom hela statsförvaltningen. De största utgiftsposterna finns under utrikesministeriets, finansministeriets, inrikesministeriets och arbets- och näringsministeriets huvudtitlar.

Anslagen för det egentliga utvecklingssamarbetet, som förvaltas av utrikesministeriet, är enligt ramen under de följande åren:

- år 2022: 705 miljoner euro
- år 2023: 696 miljoner euro
- år 2024: 723 miljoner euro
- år 2025: 758 miljoner euro

Trots att eurobeloppen i regel ökar, innebär nedskärningen på 35 miljoner euro på årsnivå av det egentliga utvecklingssamarbetet från och med 2023 att utvecklingssamarbetets andel av bnp kommer att sjunka under den nuvarande nivån på 0,5 procent under de kommande åren. År 2022 blir andelen 0,49 procent och därefter sjunker den till 0,47 procent.

Utrikesutskottet anser att anslagsminskningen är mycket beklaglig. Nedskärningen försvårar uppnåendet av Finlands utvecklingspolitiska mål och strider klart mot Finlands långsiktiga mål att i enlighet med FN-åtagandet använda 0,7 procent av bruttonationalinkomsten till utvecklingssamarbete. Detta mål har också skrivits in i statsminister Marins regeringsprogram. Nedskärningen urvattnar också det arbete som utförts i brett parlamentariskt samarbete under innevarande valperiod för att målet på 0,7 procent ska nås och den färdplan som beretts som grund för det. Enligt inkommen utredning ingår åtagandet på 0,7 procent i den utvecklingspolitiska redogörelsen som nyss blev färdig. Som målar uppställs år 2030, men de konkreta stegmärkena och delmålen saknas.

De sakkunniga som utskottet hört anser att den anslagsnedskärning som man nu beslutat om kan ha återverkningar också på Finlands nästa valkampanj till FN:s säkerhetsråd. Beslutet leder också till att Finland fortfarande hålls långt ifrån sin viktigaste referensgrupp, dvs. de övriga nordiska länderna, där utvecklingsfinansieringens andel av bnp har varit minst 0,7 procent redan från och med 1970-talet. År 2020 var utvecklingsfinansieringens andel av bnp 1,14 procent i Sverige, 1,11 procent i Norge och 0,73 procent i Danmark.

Utskottet konstaterar i likhet med de sakkunniga att coronapandemin har ökat behovet av utvecklingssamarbete. De negativa samhällsliga och ekonomiska följdverkningarna av pandemin är kännbara för utvecklingsländerna. Enligt Världsbankens uppskattning började till exempel antalet fattiga öka globalt år 2020 för första gången på 20 år. För att målen för hållbar utveckling enligt Agenda 2030 ska nås krävs det ytterligare satsningar av flera aktörer i stället för nedskärningar. Det är allt viktigare att ta hänsyn till i synnerhet de allra fattigaste och de som har det sämst ställt eftersom de drabbas hårdast av långtidseffekterna av pandemin.

Utlåtande UtUU 5/2021 rd

Mot denna bakgrund betonar utskottet sina tidigare riktlinjer enligt vilka det är viktigt att Finland i enlighet med internationella rekommendationer avsätter minst 0,2 procent av utvecklingsfinansieringen till de minst utvecklade länderna och bräckliga stater (MUL-länderna, Least Developed Countries, LDCs). Målet har också skrivits in i regeringsprogrammet. Hittills har Finlands stöd till MUL-länderna varit cirka 0,14 procent.

Det är också viktigt att se till att den nedskärning som beslutats för ramperioden inte riktas mot finska frivilligorganisationer. Utskottet betonar de oberoende evalueringar som det tidigare fått och som visar att organisationernas utvecklingssamarbete är effektivt och ger resultat. Dessutom framhövdes det vid sakkunnigutfrågningen i utskottet att organisationerna når de mest utsatta människorna på gräsrotsnivå där andra aktörers hjälp inte når fram. Enligt inkommen utredning ska frivilligorganisationerna inte drabbas av nedskärningen av anslagen för utvecklingssamarbete.

Utskottet har i sina tidigare budgetutlåtanden betonat vikten av finansiella investeringar som en del av utvecklingsfinansieringen (UtUU 7/2020 rd och UtUU 2/2019 rd). Från och med 2015 har cirka 130 miljoner euro anvisats för finansiella investeringar och nivån består i planen för de offentliga finanserna. För att kompensera nedskärningarna i anslagen för utvecklingssamarbetet anser utskottet att det är nödvändigt att man under innevarande år noggrant utreder möjligheterna att öka finansieringen utanför ramen i syfte att höja anslagsnivån. Enligt preliminära bedömningar som utskottet har tagit del av kan detta vara möjligt. Policyriktlinjerna för finansiella investeringar bör behandlas parlamentariskt.

Utskottet anser att statsrådet bör ta ännu mer hänsyn också till utvecklingssamarbetets resultat och effektivitet, så att Finlands utvecklingsbistånd ska kunna styras till de sektorer och aktörer som bäst främjar utvecklingsmålen.

Utskottet påminner om Europeiska unionens betydelse som utvecklingspolitisk aktör och finansiär. Tillsammans är EU och dess medlemsländer världens största givare av utvecklingsbistånd. År 2019 uppgick EU:s sammanlagda offentliga utvecklingsbistånd till 75,2 miljarder euro, vilket är cirka 56 procent av all offentlig utvecklingsfinansiering i världen. Utskottet anser det vara viktigt att Finland också på EU-nivå fokuserar på biståndets resultat och effektivitet för att åstadkomma bestående utvecklingseffekter. Det är nu ännu mer aktuellt och viktigt att påverka då EU:s nya finansieringsinstrument för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete (NDICI) och Europeiska fredsfonden börjar genomföras. Det är också viktigt att aktivt delta i utvecklingen av den europeiska utvecklingsfinansieringens struktur för att öka den privata finansieringen till målen enligt Agenda 2030. I detta sammanhang är strävan efter att reformera Europeiska investeringsbanken (EIB) och Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD) av central betydelse.

Utrikesministeriets förvaltningsområde

Enligt planen för de offentliga finanserna 2022—2025 uppgår de årliga anslagen under utrikesministeriets huvudtitel i genomsnitt till cirka 1,34 miljarder euro. I fråga om annat än utvecklingsfinansiering instämmer utskottet i huvudsak i de centrala skrivningarna om anslagsplanen för utrikesministeriets huvudtitel i planen för de offentliga finanserna. Det är viktigt att trygga beskick-

Utlåtande UtUU 5/2021 rd

ningsnätets verksamhet som är viktig för utrikesförvaltningen, och att trygga förutsättningarna för Finlands export som en del av utrikesministeriets Team Finland-verksamhet. De förestående finska ordförandeskapen i Nordiska rådet (2022), Barentsrådet (2021—2023) och Östersjöstaternas råd (2024—2025) erbjuder betydande möjligheter att påverka i de geografiska områden och de verksamhetssektorer som är viktiga för Finland, och det är viktigt att ordförandeskapen får tillräckliga resurser. Utskottet behandlar dessa och andra centrala frågor inom utrikesministeriets förvaltningsområde närmare i samband med de årliga budgetpropositionerna.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Utrikesutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 2.6.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Mika Niikko saf
vice ordförande Erkki Tuomioja sd
medlem Paavo Arhinmäki vänst
medlem Eva Biaudet sv
medlem Inka Hopsu gröna
medlem Saara Hyrkkö gröna
medlem Kimmo Kiljunen sd
medlem Johannes Koskinen sd
medlem Katri Kulmuni cent
medlem Tom Packalén saf
medlem Jaana Pelkonen saml
medlem Kristiina Salonen sd (delvis)
medlem Mikko Savola cent
medlem Ville Tavio saf
medlem Anne-Mari Virolainen saml.

Sekreterare var

utskottsråd Tiina Larvala.